

Citotoets Oefenboek (3)

Geschikt voor de Centrale Eindtoets van het Cito
en andere toetsen

Groep 8

© 2020 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp).

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-94-93218-02-4

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Taal | Lezen 6

Begrijpend lezen 6

Gatenteksten 8

Samenvatten 10

Opzoeken 12

Taal | Taalverzorging 16

Grammatica | Zinsontleding 16

Grammatica | Woordbenoemen 20

Spelling | Werkwoorden 24

Spelling | Niet-werkwoorden 26

Interpunctie 28

Taal | Schrijven 32

Rekenen | Getallen 36

Rekenen | Verhoudingen 45

Rekenen | Meten en meetkunde 51

Rekenen | Verbanden 60

Antwoorden 64

Inleiding

Met dit Citotoets Oefenboek voor groep 8 (deel 3 van een serie van drie) kunnen leerlingen op een goede en verantwoorde manier – zelfstandig – hun vaardigheden voor Taal en Rekenen verder ontwikkelen. Deze Oefenboeken zijn uitstekend geschikt voor de voorbereiding op de Centrale Eindtoets van het Cito en andere eindtoetsen die door de minister zijn toegelaten. Ook sluiten deze boeken aan op de M8-toets van het leerlingvolgsysteem van het Cito.

Alle leerlingen van groep 8, in het regulier primair onderwijs, zijn verplicht een eindtoets te maken. Hierin wordt gemeten hoe de onderdelen Nederlandse taal en rekenen worden beheerst. Basisscholen kiezen nu zelf welke Eindtoets zij gebruiken. Alle eindtoetsaanbieders gebruiken dezelfde adviescategorieën voor toelating tot het vervolgonderwijs. De door de overheid beschikbaar gestelde eindtoets is de Centrale Eindtoets, samengesteld door het Cito. Deze Cito-Eindtoets toetst wat een leerling aan het eind van de basisschoolperiode heeft geleerd. Daarnaast geeft

de Cito-Eindtoets een score weer die voorspelt hoe een leerling het naar verwachting zal doen in het voortgezet onderwijs (VO), in aanvulling op het schooladvies. De leerling krijgt dus aan de hand van het schooladvies en het toetsadvies een advies voor het best passende brugklatype.

Belangrijk om te weten: als de score van de Eindtoets beter is dan het gegeven schooladvies, dan moet de basisschool dit advies heroverwegen.

Referentieniveaus taal en rekenen

De referentieniveaus geven aan wat leerlingen moeten kunnen en kennen op het gebied van taal en rekenen. Het doel van deze niveaus is om één doorlopende leerlijn te maken in het taal- en rekenonderwijs. Binnen deze vakken worden de opgaven gemeten op de referentieniveaus 1F, 2F en 1S. De Centrale Eindtoets van het Cito meet welk referentieniveau een leerling beheerst. Alle onderwerpen van deze Eindtoets, komen in dit Oefenboek uitgebreid aan bod. De vraagstelling is ook afgestemd op die van het Cito. Hieronder volgt een overzicht van de onderdelen met de domeinen en subdomeinen die getoetst worden.

Taal

Domein	Subdomein
Lezen	Begrijpend lezen Gatenteksten Samenvatten Opzoeken
Taalverzorging	Grammatica Zinsontleding Grammatica Woordbenoemen Spelling Werkwoorden Spelling Niet-werkwoorden Interpunctie
Schrijven	

Rekenen

Domein
Getallen
Verhoudingen
Metten en meetkunde
Verbanden

Wat wordt er getoetst?

Vanaf 2020 bestaat de Centrale Eindtoets van het Cito uit twee versies: de papieren variant en de digitale adaptieve toets. De papieren versie telt in totaal 165 opgaven voor Taal en Rekenen en de digitale versie telt in totaal 140 opgaven. Alle opgaven zijn meerkeuzevragen. Er is altijd maar één antwoord goed. Ten opzichte van de vorige versies staat in deze nieuwste versie van de Cito Eindtoets de tekst groter en staan de opgaven in één kolom.

Taal

Bij Taal wordt er getoetst wat de kennis en vaardigheden zijn voor Lezen, Taalverzorging en Schrijven.

Begrijpend lezen

Bij Begrijpend lezen gaat het om het verwerken van informatie in een tekst. Daarbij kan de lezer relaties leggen tussen tekstdelen en tussen de tekst en de eigen kennis. Onder Begrijpend lezen valt ook woordenschat. Er worden verschillende tekstsoorten aangeboden: informatief, betogend, instructief of fictief.

Interpreteren

Bij Interpretieren kan de lezer informatie uit een tekst in verband brengen met wat hij al weet. Denk hierbij aan het invullen van weggelaten stukjes in een gatentekst.

Samenvatten

Bij Samenvatten gaat het om het begrijpen en toepassen van de informatie in een tekst. De tekst kan worden omgezet in een verkorte tekst, schema of tabel.

Opzoeken

Bij het opzoeken van informatie gaat het om het opsporen van specifieke informatie in verschillende bronnen (krant, tv-gids, woordenboek of informatie op een website). De lezer zal soms heel grondig moeten lezen, maar soms ook vooral scannend.

Taalverzorging

Bij Taalverzorging wordt de passieve spellingsvaardigheid van grammatica, spelling en interpunctie getoetst.

Grammatica | Zinsontleding en Woordbenoemen

Onder Grammatica verstaan we redekundig ontleden (analyse van zinnen in zinsdelen: het onderwerp, de persoonsvorm, het lijdend voorwerp ...) en taalkundig ontleden (het benoemen van woordsoorten: het werkwoord, het voltooid deelwoord ...).

Spelling | Werkwoorden en Niet-werkwoorden

Bij Spelling gaat het om de schrijfwijze van (werk)woorden. Binnen deze opgaven komen woorden aan bod uit de verschillende spellingcategorieën en de regels van de werkwoordspelling moeten worden toegepast.

Interpunctie

Bij Interpunctie gaat over het juiste gebruik van leestekens (hoofdletters, punten, uitroeptekens ...).

Schrijven

Bij Schrijven staat het reviseren van teksten centraal. Zinnen zijn verkeerd geformuleerd en moeten worden aangepast, leestekens moeten op de juiste manier geplaatst worden en ontbrekende informatie moet worden toegevoegd.

Rekenen

Bij Rekenen wordt er getoetst volgens de standaard domeinen: Getallen, Verhoudingen, Meten en meetkunde en Verbanden.

Getallen

Het onderdeel Getallen richt zich op getallen, getalrelaties en het uitvoeren van elementaire bewerkingen, zoals optellen, aftrekken, delen en combinaties hiervan met hele getallen, kommagetallen en breuken. Zowel in opgaven met als zonder context.

Verhoudingen

Bij Verhoudingen gaat het om het inzichtelijk werken met verhoudingen, breuken, procenten en kommagetallen in opgaven met als zonder context. Daarbij komen ook de onderlinge relaties aan bod.

Meten en meetkunde

Het onderdeel Meten en meetkunde richt zich vooral op het begrip van verschillende grootheden (lengte, oppervlakte, omtrek, gewicht, inhoud, tijd, snelheid en geld). Het aflezen van meetresultaten, het omzetten van maateenheden en de opbouw van de decimale structuur van het metriek stelsel komen aan bod.

Verbanden

Bij Verbanden gaat het voornamelijk om het omgaan met tabellen, diagrammen, grafieken, legenda's en assenstelsels. De opgaven richten zich op het lezen en interpreteren van gegevens en het met elkaar in verband brengen van de gegevens uit verschillende informatiebronnen.

Meer oefenen ...

Dit boek is het derde deel van een set van drie. Alle drie de boeken samen vormen een gedegen voorbereiding op de Cito Eindtoets. Wil je kind meer oefenen dan wat deze serie aanbiedt? Junior Einstein heeft ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Je vindt deze op onze website www.junioreinstein.nl.

1 Help de otter veilig oversteken!

2 Je hebt vast weleens otters gezien. In een documentaire op
3 televisie, in de dierentuin of misschien zelfs in het wild.
4 Het is heel grappig om te zien hoe ze steeds opnieuw in het
5 water glijden en weer op de kant klimmen. Otters zijn
6 prachtige dieren, maar ze worden bedreigd!

7 Weg en weer terug

8 Dertig jaar geleden was de otter in Nederland bijna uitgestorven.
9 Net toen de regering plannen maakte om hen te gaan beschermen,
10 werd ook de allerlaatste otter doodgereden. Doodzonde, want
11 het zijn dieren die zich echt thuis voelen in een waterrijk gebied
12 als Nederland. Otters konden hier niet meer overleven, omdat het
13 water in de meren en sloten te vies was. Ook werden ze vaak aangereden door
14 auto's. Gelukkig is het water tegenwoordig veel schoner dan vroeger. Een aantal
15 jaar geleden werden enkele buitenlandse otters uitgezet in een Nederlands
16 natuurgebied. Het plan om de otter te laten terugkeren is geslaagd: er wonen nu
17 ongeveer 180 otters op verschillende plekken in ons land!

18 Nog steeds bedreigd

19 Goed nieuws, zou je zeggen, maar helaas worden de otters nog steeds bedreigd.
20 Dat komt doordat ze veel rondtrekken. Aan de ene kant is dat juist goed, want zo
21 gaan ze meer verspreid over het land wonen. Maar ze lopen zo ook vaker risico,
22 doordat ze meer gevaarlijke wegen moeten oversteken. Vorig jaar werden er wel
23 dertig otters doodgereden! Wij, van de stichting Otter in Nood, zijn bang dat de
24 otter opnieuw zal uitsterven, als hier niet gauw iets aan wordt gedaan.

25 Wat nu?

26 We vinden dat de regering beter haar best moet doen om de otter te
27 beschermen. Door bijvoorbeeld op nog meer plekken in ons land ottertunnels
28 aan te leggen. Die lopen onder de weg door, zodat otters veilig naar de overkant
29 kunnen. Daarom gaan we een petitie aanbieden. Dat is een brief, waarin we de
30 regering vragen om alle gevaarlijke oversteekplekken voor otters binnen een jaar
31 veilig te maken.

32 Wat kun je zelf doen?

33 Teken de petitie! Door je naam en e-mailadres onder de petitie op onze website
34 in te vullen, laat je zien dat je het met ons eens bent. Je kunt aan je vrienden
35 vragen of ze de petitie ook willen ondertekenen. Want hoe meer mensen dat
36 doen, hoe groter de kans dat de otter wordt geholpen!

Opzoeken

1 Uit een woordenboek:

bord o; ~en; *het*; **1** bewerkt houten blad dat wordt gebruikt bij verschillende spelen; *ganzenbord* **2** uithangbord; *een bord met 'kamers te huur'* **3** schoolbord; *de juf schreef op het bord* **4** ronde plaat of schaal, met name om van te eten; *ze schept het eten op haar bord*

Anouk heeft de laatste gesprekken met de makelaar gehad. Ze mag nu haar huis in de verkoop zetten. Morgen komt de makelaar langs om het bord met daarop 'huis te koop' in de tuin te plaatsen.

Welke betekenis van het woord 'bord' hoort bij het tekstje over Anouk?

- betekenis 1
- betekenis 2
- betekenis 3
- betekenis 4

2 Moeder Erin heeft zich laten omscholen tot mondhygiënist. Volgende week start ze met haar nieuwe baan in het dorp. Haar vier kinderen willen graag meer weten over dit beroep.

- Femke vraagt zich af hoeveel mondhygiënisten er in Nederland zijn.
- Robert wil weten hoeveel een mondhygiënist verdient.
- Eefje leest het woord 'mondhygiënist' en wil de precieze betekenis opzoeken.
- Laura wil misschien ook mondhygiënist worden en wil zich meer verdiepen in het beroep.

Wie van deze vier kinderen kan het antwoord vinden in een woordenboek?

- Femke
- Robert
- Eefje
- Laura

3 Josine wil een nieuwe telefoon kopen. Ze heeft de Limas 14A uitgezocht. Ze wil weten wat deze telefoon kost. Ze zoekt op internet.

Welke zoekwoorden kan Josine het best intypen?

- Limas 14A + beoordelingen
- Limas 14A + prijzen
- telefoon + prijzen
- telefoon + Limas 14A

Grammatica | Zinsontleding

De opdrachten 1 tot en met 20 gaan over grammatica.
Je gaat de zinnen ontleden.

1 Waar is de zin goed geknipt?

- De middelbare | school | lijkt | me | leuk.
- De middelbare school lijkt | me | leuk.
- De middelbare school | lijkt | me | leuk.
- De middelbare school | lijkt me | leuk.

2 We bestrooien de pannenkoeken met poedersuiker.

Wat is juist?

- bestrooien is enkelvoud en tegenwoordige tijd
- bestrooien is meervoud en verleden tijd
- bestrooien is enkelvoud en verleden tijd
- bestrooien is meervoud en tegenwoordige tijd

3 In welke zin is antwoorden de **persoonsvorm**?

- De antwoorden van de toets zijn opgeslagen.
- De leerlingen schrijven hun antwoorden op.
- Hij heeft hem toch wel moeten antwoorden.
- Ze antwoorden op de vraag van de leerkracht.

4 In welke zin is vertrouwen de **persoonsvorm**?

- De kinderen vertrouwen de juf volledig.
- Het vertrouwen is bij hem echt beschadigd.
- Loïs heeft vertrouwen in haar werknemers.
- Ze heeft die jongen nooit helemaal kunnen vertrouwen.

5 De bladeren zijn door de wind weggewaaid.

Welk zinsdeel is onderstreept?

- de persoonsvorm
- het gezegde
- het lijdend voorwerp
- het onderwerp

Spelling | Niet-werkwoorden

Bij de opdrachten 1 tot en met 15 is de vraag steeds:
In welke zin zijn de dikgedrukte woorden allebei goed gespeld?

- 1
- Op **televisie** was een programma over **planneten**.
 - Op **televiesie** was een programma over **planneten**.
 - Op **televiesie** was een programma over **planeten**.
 - Op **televisie** was een programma over **planeten**.
- 2
- De **bijzondere** man droeg een vreemd **uniform**.
 - De **bijzondere** man droeg een vreemd **unieform**.
 - De **bijsondere** man droeg een vreemd **unieform**.
 - De **bijsondere** man droeg een vreemd **uniform**.
- 3
- De **waarheid** komt altijd boven **taafel**.
 - De **waarhijd** komt altijd boven **taafel**.
 - De **waarheid** komt altijd boven **tafel**.
 - De **waarhijd** komt altijd boven **tafel**.
- 4
- Tijdens de **opservatie** maakte hij een klein **foto'tje**.
 - Tijdens de **observatie** maakte hij een klein **fotootje**.
 - Tijdens de **opservatie** maakte hij een klein **fotootje**.
 - Tijdens de **observatie** maakte hij een klein **foto'tje**.
- 5
- De **arbidders** hadden **vrijdag** een feestje.
 - De **arbeiders** hadden **vreidag** een feestje.
 - De **arbidders** hadden **vreidag** een feestje.
 - De **arbeiders** hadden **vrijdag** een feestje.
- 6
- De **coureur** gaf een **demonstratie** in de Dorpsstraat.
 - De **coereur** gaf een **demonstratsie** in de Dorpsstraat.
 - De **coereur** gaf een **demonstratie** in de Dorpsstraat.
 - De **coureur** gaf een **demonstratsie** in de Dorpsstraat.
- 7
- De **reaktie** van Mariëlle was wel heel erg **vreemd**.
 - De **reactie** van Mariëlle was wel heel erg **wreemd**.
 - De **reaktie** van Mariëlle was wel heel erg **wreemd**.
 - De **reactie** van Mariëlle was wel heel erg **vreemd**.

Meester Pieter schrijft een brief aan ouders over het aankomende schoolreisje. Hij moet de tekst nog wel even goed nakijken op fouten.

1 **Schoolreis**

2 Binnenkort is het zover en gaan we met z'n allen allemaal op schoolreis naar
3 het pretpark. Er zijn hier veel spannende attracties en gave shows. Voor meer
4 informatie over het park kun je terecht op de website: www.het-pretpark.nl.

5 Wij vertrekken dinsdag 7 juni met de bus naar het pretpark. Zorg ervoor dat je
6 op tijd aanwezig bent! Voor de lunch en het avondeten wordt gezorgd. Neem
7 wel wat lekkers en drinken mee voor onderweg en in het park. We adviseren
8 om niet te veel zakgeld mee te nemen. Laat ook waardevolle spullen zo veel
9 mogelijk thuis.

10 Omdat het pretpark erg groot is en verschillende shows heeft, is het verstandig
11 om van tevoren te bedenken wat je graag wilt zien. We zullen hier in de groepen
12 ook nog aandacht aan besteden.

13 Voor vragen en/of opmerkingen kun je langskomen of mij mailen. Mijn
14 mailadres is te vinden in de schoolgids.

15 Meester Pieter

1 Lees: Binnenkort is ... pretpark. (r. 2 en 3)
Welk woord is dubbel en **moet** meester Pieter weglaten?

- Binnenkort
- zover
- zijn
- allemaal

2 Lees: We adviseren ... nemen. (r. 7 en 8)
Wat kan meester Pieter ook schrijven in plaats van: adviseren?

- begrijpen
- raden aan
- verplichten
- verzoeken

3 Wat had meester Pieter ook moeten schrijven?

- de datum van het schoolreisje
- de naam van de school
- de vertrektijd van de bus
- het telefoonnummer van het pretpark

- 1** Loes heeft 50 munten van € 0,10 en 75 munten van € 0,05.
Ze brengt dit naar de bank.

Hoeveel euro is dat samen?

☐ € 8,00	☐ € 8,50
☐ € 8,25	☐ € 8,75

2

Horic-kopieerapparaat
35 kopieën per minuut!

Rick gaat flyers uitdelen in de stad. Hij maakt 1.050 kopietjes van deze flyer.

Hoelang doet het kopieerapparaat daarover?

☐ 15 minuten	☐ 25 minuten
☐ 20 minuten	☐ 30 minuten

3 $22 + 36 : 3 \times 4 =$

☐ 4,83	☐ 77,33
☐ 70	☐ 136

4 Op één tray liggen 30 eieren. Boer Henk verkoopt per maand 2.400 eieren.

Hoeveel trays zijn dat per maand?

☐ 75	☐ 85
☐ 80	☐ 90

Taal | Lezen

Help de otter veilig oversteken!

1. geeft eerst zijn mening en dan een feit.
2. is een opsomming van de eerste zin.
3. gevaar - dreiging - onveilig
4. Een brief waarin de regering wordt verzocht om iets te doen aan een probleem.
5. Zorgen dat zoveel mogelijk mensen de petitie tekenen.

Kolibries

1. klein
2. achteruit
3. veel
4. Daar halen ze met hun lange tong de nectar uit.
5. heel bijzonder type
6. Ze blijven zelfs vliegen als het regent.
7. veel minder opvallend van kleur
8. waarschijnlijk

Tropische vogels in Nederland: leuk of lastig?

1. over halsbandparkieten die vrij rondvliegen in de Randstad
2. Verspreiding en aantal
3. bij de derde alinea
4. over de voordelen van de halsbandparkiet in het wild
5. De halsbandparkiet is ooit als huisdier naar Nederland gehaald. Nu leeft hij hier ook in het wild. Sommige mensen vinden dat leuk, andere niet.

Opzoeken

1. betekenis 2
2. Eefje

3. Limas 14A + prijzen
4. in boek C
5. Vera
6. op link B
7. **Iemand op de vingers kijken.**
Streng op iemand letten.
8. Route & parkeren
9. in hoofdstuk 1

Taal | Taalverzorging

Grammatica | Zinsontleding

1. De middelbare school | lijkt | me | leuk.
2. bestrooien is meervoud en tegenwoordige tijd
3. Ze antwoorden op de vraag van de leerkracht.
4. De kinderen vertrouwen de juf volledig.
5. het gezegde
6. het onderwerp
7. Zou durven geven
8. een nieuwe telefoon
9. de persoonsvorm
10. het meewerkend voorwerp
11. ben
12. hem
13. rent is enkelvoud en tegenwoordige tijd
14. het lijdend voorwerp
15. leek een regenachtige dag te worden
16. het onderwerp
17. het lijdend voorwerp
18. is kampioen geworden
19. Mijn broer
20. Leo ontdekt dat zijn broer een groot geheim heeft.

Grammatica | Woordbenoemen

1. Ik fietste gisteren naar mijn opa en oma toe.